

Kronikářská · ukázka

Dějiny Vejminku

Lniště čp. 30, výměnek statku čp. 1

Zpracoval Vojtěch Žoha, listopad 2026
www.historiedomu.cz · vojtech@historiedomu.cz

Co si můžete objednat

Ukázka verze Kronikářská. Vejminek je můj vlastní dům, proto si na něm můžete prohlédnout, co dostanete. U vašeho domu se rozsah bude lišit podle toho, co se dochovalo. Sčítání lidu nebo gruntovní knihy nejsou online všude.

Verze	Cena	Co obsahuje
Základní	**1 900 Kč**	Dům na starých mapách a kdo v něm žil. Vycházím z toho, co se k vašemu domu zachovalo: ze sčítání lidu nebo z matrik (záznamy o narození, svatbě a úmrtí).
Kronikářská tahle ukázka	**4 900 Kč**	Vše ze Základní. Navíc příběh domu a kdo dům kupoval a dědil, pokud se zachovaly gruntovní knihy. Zajímavosti o domě. Přepis a překlad původních zápisů s odkazem na snímek v archivu. Obrázek zápisu přidám tam, kde to archiv dovolí.
Badatelská	**9 900 Kč**	Vše z Kronikářské. Navíc dům v dějinách místa, zajímavosti z okolí, rodiny, které v něm žily, a bádání dál, kam to půjde: staré noviny, literatura, další fondy. Co najdu, popíšu, a kde jsem nic nenašel, to přiznám.

Všechny verze dostanete jako PDF. Nejsem plátce DPH, ceny jsou konečné.

Než se do práce pustím, ověřím, co je k domu online, a napíšu vám, z čeho budu vycházet. Když k vašemu domu nenajdu prameny, které zvolená verze potřebuje, vrátím vám peníze za to, co nedodám.

Objednat můžete na www.historiedomu.cz/poptavka. Stačí napsat obec a číslo popisné, zdarma ověřím, co se k domu dochovalo. Dotazy posílejte na vojtech@historiedomu.cz.

Dům v kostce

Přízemní domek na východní straně návsi. Spolu se statkem čp. 1 uzavírá dvůr. Zděný dům tu stojí nejspíš od obnovy vsi po velkém požáru v roce 1871. Za třicet let se v něm vystřídaly čtyři rodiny zedníků a nádeníků. Ve 30. letech tu jako výměnkář dožíval bývalý hospodář statku Jan Lysák.

Dnes: čp. 30, st. parc. 150, k. ú. Mohuřice.

U údajů uvádím, odkud pocházejí: doloženo pravděpodobné z literatury z vyprávění. Číslo u textu odkazuje na seznam pramenů na konci. Tečkovaně podtržené je nejisté čtení.

Příběh domu

Světnička ve chlévech (1788–1835)

Lniště měla dva pány a statek čp. 1 patřil k Novým Hradům. Od roku 1788 na něm sedí rod Lisáků. Bartoloměj Lisák ho tehdy převzal od tchána za dluhy 138 zlatých, i s párem volů, krávou a teletem.[1]

Samostatný výměnek tu ještě nestál. Staří hospodáři dožívali přímo ve statku. Gruntovní kniha – kniha statků a jejich majitelů – to roku 1809 popisuje přesně. Otčím Bartoloměj Pancíř dostal „světničku ve chlévech“, obilí, pár záhonů, krávu, dva sáhy dříví a švestky z meze. Mladý hospodář mu ji musel udržovat. Pancíř v ní dožil až do roku 1835.[2]

Výměnek ve vlastním domku ale ve vsi nebyl nic nového. Už v září 1762 si soused Matěj Kadlec při předání gruntu vymínil bydlení „v samostatné výměnkářské chalupě“.[3]

Nový domek na dvoře (1827–1879)

Na katastrální mapě z roku 1827 má dvůr statku tvar písmene L. Na severu stojí zděné stavení, na východě a na jihu dřevěná křídla. Patří Jakubu Lisákovi.[4]

Do téže mapy zeměměřiči až do roku 1879 dokreslovali změny červeně. A právě na jižní straně dvora přibyla červeně šrafovaná novostavba s vlastním pozemkem. Na jejím místě dnes stojí Vejminek.[5]

Kdy přesně ho postavili, nevíme. Nejspíš po 26. srpnu 1871. Toho dne si chlapec jedné nájemnice rozdělal na dvoře oheň a do večera shořelo třináct stavení.[6]

Číslo 30 a nájemníci (1880–1900)

Ještě v roce 1863 měla ves nejvyšší číslo domu 24. V roce 1890 už je tu číslo 30 – domek na dvoře statku. V roce 1900 stojí ve vsi přesně třicet domů.[7]

První, koho v domku známe, je zedník Václav Lysák s ženou Františkou a třemi dětmi. Syn Jan se narodil ve Vídni, kam lnišťští zedníci chodili za prací.[8] Vlastní dům Lysákovi neměli a po vsi se stěhovali. V roce 1886 jim v jiném domě utonul dvouletý syn Václav.[9] Brzy po roce 1890 odešli do hospody čp. 13 k Františčiným rodičům. Tam se jim narodil další syn, zase Václav. Ten se stal hostinským a obecním kronikářem – a v kronice z roku 1932 zapsal i domek, ve kterém kdysi bydlela jeho rodina.[10]

V roce 1900 se do domku vejde devět lidí: nádeník Antonín Brousek z Keblan, jeho žena Marie a sedm dětí. Dva nejstarší synové už slouží jako čeledíni u sedláků.[11]

Byli Lysákovi i Brouskovi jen nájemníci? A komu tehdy domek patřil? Sčítání to neříká.

Čertlovi (1900–1910)

V lednu 1900 se oženil nádeník Jan Čertl s Marií Brabcovou ze sousedního čp. 12.[12] Zpočátku bydleli u jejího otce. Tam v dubnu 1900 zemřel Janův otec, zedník Václav Čertl.[13] A tam v lednu 1903 během osmi dnů zemřel Mariin otec i jejich dvouměsíční dcera.[14]

V roce 1910 už Jan Čertl Vejminek vlastní. S ženou chodí na výpomoc k sedlákům, na dvorku chovají kozu, pět slepic a husu.[15]

Marie z Vídně (1919–1921)

Při sčítání v roce 1921 je majitelkou 66letá svobodná Marie Tětenková. Narodila se u Přerova a do Lnišť přišla z Vídně na podzim 1919. Bydlí sama a pracuje jako nádenice. Psát neumí – místo podpisu dala na arch tři křížky.[16] Co ji sem přivedlo, zatím nevíme.

Zpátky ke statku (1929–2017)

Roku 1929 převzal statek čp. 1 Jan Řehout z Malče, zeť posledního Lysáka. Domek čp. 30 zase patří ke statku. V roce 1932 v něm na výměnku žije bývalý hospodář Jan Lysák. Domek tak konečně slouží tomu, podle čeho se mu říká.

Kolem roku 1980 prošel větší opravou. Dlouhá léta sem pak na víkendy a prázdniny jezdili manželé Tučkovi. Sklep pod kuchyní býval zatopený, dokud nezrušili rybníček na návsi.

Dnes

V roce 2017 koupili statek i s výměnkem Vojtěch a Bára Žohovi. Pod otlučenou omítkou se objevilo zdivo z kamene i cihel. Starou pec nahradila kachlová, z kachlí z kláštera v Čáslavi. Při rozebírání staré pece našli keramickou lžičku a dva staré klíče. Od roku 2023 tu ve Vejminku spí hosté.

Statek čp. 1 s výměnkem čp. 30 z návsi dnes (foto majitel, malystatek.cz).

Otlučená omítka uvnitř, listopad 2017 – vlhkost vzlínala do výšky asi půl metru (foto majitel).

Kamenné zdivo výměnku pod omítkou, 2019 (foto majitel).

Nová kachlová pec z kachlů z kláštera v Čáslavi (dar dědy majitele), postavil pan Címl z Lišova, březen 2018 (foto majitel).

Kuchyň výměnku po rekonstrukci s kachlovou pecí, červen 2019 (foto majitel).

Litinová dvířka původní pece, květen 2017 (foto majitel).

Zajímavosti o domě

Statek za dluhy a pár volů

Roku 1788 převzal statek čp. 1, ke kterému dnešní výměnek patří, Bartoloměj Lisák od svého tchána. Nezaplatil nic, jen převzal dluhy 138 zlatých. K tomu dostal pár volů, krávu a tele. Jeho rod pak na statku hospodařil skoro 150 let.[1]

Lisák, nebo Lysák?

V gruntovních knihách se rod píše „Lisák“, ve sčítání lidu a v matrikách z konce 19. století už většinou „Lysák“. Je to pořád tatáž rodina. Písaři psali jména, jak je slyšeli, pevný pravopis jmen tehdy ještě nebyl. Ve výkladu se držím podoby, kterou má ten který pramen.

Světnička ve chlévech

Než stál na dvoře samostatný výměnek, bydleli staří hospodáři přímo v hospodářském křídle statku. Gruntovní kniha z roku 1809 to popisuje přesně. Otčím Bartoloměj Pancíř dostane „světničku ve chlévech“, obilí, pár záhonů na zelí a brambory, krávu, dva sáhy dříví a švestky z meze. Mladý hospodář mu musí světničku udržovat. Pancíř v ní dožil až do roku 1835.[2]

Nový domek na staré mapě

Na katastrální mapě z roku 1827 uzavírá jižní stranu dvora statku dřevěné křídlo. Zeměměřiči do téže mapy až do roku 1879 kreslili změny červeně. A právě tady přibyla červeně šrafovaná novostavba s vlastním číslem parcely 79. Na jejím místě stojí dnešní výměnek. Postavili ho tedy mezi lety 1827 a 1879, nejspíš po požáru v roce 1871.[5]

Číslo třicet

Ještě v roce 1863 měla Lniště nejvyšší číslo domu 24. V roce 1890 už má domek na dvoře statku číslo 30 a roku 1900 stojí ve vsi přesně třicet domů. Vejminek byl tehdy nejmladším číslem ve vsi.[7]

Čtyři rodiny za třicet let

V roce 1890 tu bydlí zedník Václav Lysák a jeho syn se narodil ve Vídni. Lysákovi se po vsi stěhovali. V roce 1886 jim v čp. 28 utonul dvouletý syn, po roce 1890 bydleli v čp. 13. O deset let později se do malého domku vejde nádeník Brousek s ženou a sedmi dětmi. V roce 1910 tu Jan Čertl chová kozu, pět slepic a husu. Ještě v roce 1903 bydleli Čertlovi u tchána v čp. 12, dům tedy získali až potom. A v roce 1921 je majitelkou 66letá Marie z Vídně, která místo podpisu udělala tři křížky.

Kronikář z rodiny nájemníků

Zedník Václav Lysák, který tu bydlel v roce 1890, se brzy odstěhoval do hospody čp. 13 k rodičům své ženy. Tam se mu roku 1893 narodil syn Václav. Ten se stal hostinským a obecním kronikářem. V kronice z roku 1932 zapsal i domek, ve kterém kdysi bydleli jeho rodiče a sourozenci.[10]

Konečně výměnek

Domku se říká výměnek, ale prvních padesát let v něm bydleli zedníci a nádeníci. Až kronika z roku 1932 zapisuje, že v čp. 30 žije bývalý hospodář Jan Lysák a dům patří jeho nástupci Janu Řehoutovi ze statku. Teprve tehdy domek slouží tomu, podle čeho se jmenuje. (Opis obecní kroniky Březí, 1932)

Lžička a dva klíče v peci

Při rozebírání staré pece v roce 2018 se v ní našla keramická lžička a dva staré klíče. Kdo je tam schoval nebo ztratil, nevíme. Sklep pod kuchyní býval zatopený, dokud se nezasypal rybníček na návsi hned vedle. To si pamatují manželé Tučkovi, kteří sem dlouhá léta jezdili na víkendy. (Vzpomínky majitelů a nájemníků)

Časová osa

1795–1835 Ještě před výměnkem: staří hospodáři bydleli ve „světničce ve chlévech“ statku čp. 1. Žil tu vysloužilý granátník Johann Zabatschek a pak otčím Bartoloměj Pancíř, který v ní zemřel roku 1835.[17,2] doloženo

Ve kterém křídle dvora světnička byla, zápis neříká.

1827 Na mapě katastru patří dvůr Jakubu Lisákovi. Na místě dnešního výměnku stojí jen malá stavba, samostatný dům s číslem tu ještě není.[4,18] doloženo

Číslo u malé stavby na jižní straně dvora je na skice přepsané; podle originální mapy jde o stavební parcelu 79.

1827–1879 V jižním křídle dvora vyrůstá nová stavba a dostává vlastní parcelu č. 79. Na mapě z roku 1827 tu stojí jen dřevěné křídlo statku, na mapě doplněné do roku 1879 už je tu červeně zakreslená nová budova. Přesně na jejím místě dnes stojí výměnek čp. 30.[5,18] doloženo

Poloha ověřena proti dnešnímu katastru (RÚIAN) a mapě pozemkového katastru, kde je pořád parcela 79 pod statkem 62. Čtení čísla: 79, méně pravděpodobně 73. Že jde o novou stavbu, plyne z porovnání s otiskem 1827 (parcela tam není, čísla stavebních parcel končí kolem 69) a z dalších červeně šrafovaných novostaveb s čísly nad 70; psaný předpis značení jsem nenašel.

1871–1879 V srpnu 1871 vyhořela skoro celá ves. Nový výměnek na parcele 79 nejspíš postavili při obnově po požáru.[5,6] pravděpodobné

Které domy shořely, noviny neuvádějí; stavba mohla vzniknout kdykoli mezi 1827 a 1879. Dnešní parcela č. 150 je až z pozdějšího přečíslování.

1880–1890 Domek dostává vlastní číslo 30. Ještě v roce 1863 měla ves nejvýš číslo 24, v roce 1890 už je tu číslo 30.[8] pravděpodobné

Odvozeno z nejvyšších čísel domů v matrikách (narození 1825–1897, úmrtí 1846–1861) a z počtu domů ve sčítání 1880 (29); přesné datum neznáme.

1890 Bydlí tu zedník Václav Lysák s ženou a třemi dětmi. Syn Jan se narodil ve Vídni, kam lnišťští zedníci chodili za prací. Rodina se ve vsi stěhovala: v roce 1886 jí v čp. 28 utonul dvouletý syn, v roce 1892 už bydlí v čp. 13. V čp. 30 tedy nejspíš jen bydlela v nájmu.[8,9,19] doloženo

Že šlo o nájem, je odhad: ve sčítání je Václav „majitel bytu“, vlastník domu neuveden.

1891–1893 Lysákovi se brzy stěhují do hospody čp. 13 k Františčiným rodičům. Tam se roku 1893 narodil syn Václav, pozdější hostinský a obecní kronikář.[10] doloženo

V matrice narozených 1825–1897 se v čp. 30 nenarodilo žádné dítě.

1900 V malém domku žije nádeník Antonín Brousek z Keblan s ženou a sedmi dětmi. Dva nejstarší synové už slouží jako čeledíni u sedláků.[11] doloženo

1910 Domek patří Janu Čertlovi, který s ženou vypomáhá u sedláků. Chovají kozu, pět slepic a husu.[15,20] doloženo

1921 Majitelkou je 66letá svobodná Marie Tětenková. Přišla z Vídně, bydlí sama a psát neumí – místo podpisu dala tři křížky.[16,21] doloženo

1932 Domek už zase patří ke statku – majitelem je Jan Řehout. Na výměnku tu dožívá bývalý hospodář Jan Lysák. z literatury

1941 Malíř Alois Terš kreslí statek „u Řehoutů“ s atikou, korouhvičkami a obloukovými branami. Nic z toho se nedochovalo.[22] doloženo

Rok na kresbě čtu jako „41“, není úplně jistý.

1980–1989 Výměnek prošel větší opravou. z vyprávění

?–2017 Dlouhá léta sem na víkendy a prázdniny jezdili manželé Tučkovi. Sklep pod kuchyní býval zatopený, dokud nezrušili rybníček na návsi. z vyprávění

2017	Statek s výměnkem koupili dnešní majitelé. Výměnek opravili a postavili kachlová kamna; od roku 2023 tu jako ve „Vejminku“ bydlí hosté. z vyprávění

Kdo dům vlastnil

1910	**Jan Čertl**[15,14] doloženo vlastník domu podle sčítání 1910 (ve Lništích od 1898) Od kdy a do kdy dům vlastnil, nevíme – jen stav k 31. 12. 1910. Při sňatku 30. 1. 1900 bydlel ještě v čp. 19, v lednu 1903 s rodinou v čp. 12 u tchána Josefa Brabce; dům tedy získal mezi lety 1903 a 1910.
1921	**Marie Tětenková**[16] doloženo majitelka domu podle sčítání 1921 (ve Lništích od 30. 10. 1919) Příjmení čteno nejistě. Stav k 16. 2. 1921.
1929 – ?	**Jan Řehout (statek čp. 1)** z literatury podle kroniky 1932 majitel čp. 30; statek čp. 1 převzal 1929 od Jana Lysáka Kdy přešel výměnek ke statku čp. 1, nevíme – rozhodne pozemková kniha. Předchozím majitelem před rokem 2017 byl podle dnešních majitelů pan Řehout.

Ve sčítáních 1890 a 1900 se neuvádí, komu dům patřil – Lysákovi a Brouskovi mohli být jen nájemníci.

Statek čp. 1, ke kterému domek patří

Výměnek nemá vlastní gruntovní knihu. Starší dějiny proto vedou přes držitele statku.

? – 1775	**Johann Lysset**[23] doloženo
1775 – 1788	**Wenzl Zabatschek**[23] doloženo převzal zadlužený grunt po Lyssetovi
1788 – 1792	**Bartoloměj Lisák**[1] doloženo koupě od tchána za 138 zl. 33 kr. Zemřel kolem 1792, vdova Tereza s malými dětmi.
1792/1795 – 1809	**Bartoloměj Pancíř**[17] doloženo přiženil se k vdově Tereze; statek na 16 let za 100 zl., pak předat nevlastnímu synovi Jakubovi Pak výměnkář ve světničce ve chlévech, zemřel 19. 11. 1835.
1809 – 1859	**Jakub Lisák**[2] doloženo převzal od otčíma za 400 zl. (grunt 100 + dobytek a nářadí 300)
1859 – 1900–1910	**Vít Lisák (s manželkou Marií)**[24,25] doloženo převzal od otce Jakuba za 1 000 zl. konv. m.
1900–1910 – 1929	**Jan Lisák (Lysák)**[26,27] doloženo syn Víta, * 1866; 1910 vlastník domu

1929 – ? **Jan Řehout** z literatury
přiženil se z Malče, manžel Boženy Lysákové
Kronika 1932.

od 2017 **Vojtěch a Bára Žohovi** z vyprávění
koupě

Kdo v domě žil

Rok	Jméno	V domě	Narození
1890	**Václav Lysák**[8]	zedník, hlava domácnosti	* 1854 Lniště
1890	**Františka Lysáková**[8]	manželka	* asi 1854
1890	**František Lysák**[8]	syn	* 8. 11. 1881 Lniště
1890	**Jan Lysák**[8]	syn	* 4. 10. 1887 Vídeň
1890	**Marie Lysáková**[8]	dcera	* 25. 10. 1889 Lniště
1900	**Antonín Brousek**[11]	nádeník, hlava domácnosti (nepřítomen)	* 3. 6. 1851 Keblany
1900	**Marie Brousková**[11]	manželka, nádenice	* 14. 8. 1861 Keblany
1900	**Vavřinec Brousek**[11]	syn, čeledín	* 28. 7. 1884 Keblany
1900	**Prokop Brousek**[11]	syn, čeledín	* 2. 7. 1886 Keblany
1900	**Josef Brousek**[11]	syn, žák (nepřítomen)	* 5. 3. 1889 Březí
1900	**Petr Brousek**[11]	syn, žák	* 19. 2. 1893 Trhové Sviny
1900	**Martin Brousek**[11]	syn	* 10. 11. 1895 Trhové Sviny
1900	**Anna Brousková**[11]	dcera	* 26. 7. 1897 Trhové Sviny
1900	**Ludvík Brousek**[11]	syn	* 20. 7. 1899 Trhové Sviny
1910	**Jan Čertl**[20]	vlastník, pomocník v hospodářství	* 12. 5. 1868
1910	**Marie Čertlová**[20]	manželka	* 8. 7. 1876
1910	**Kristina Čertlová**[20]	dcera, žákyně	* 9. 12. 1900 Lniště
1919–1921	**Marie Tětenková**[21]	majitelka, nádenice	* 30. 10. 1854 Dluhonice u Přerova

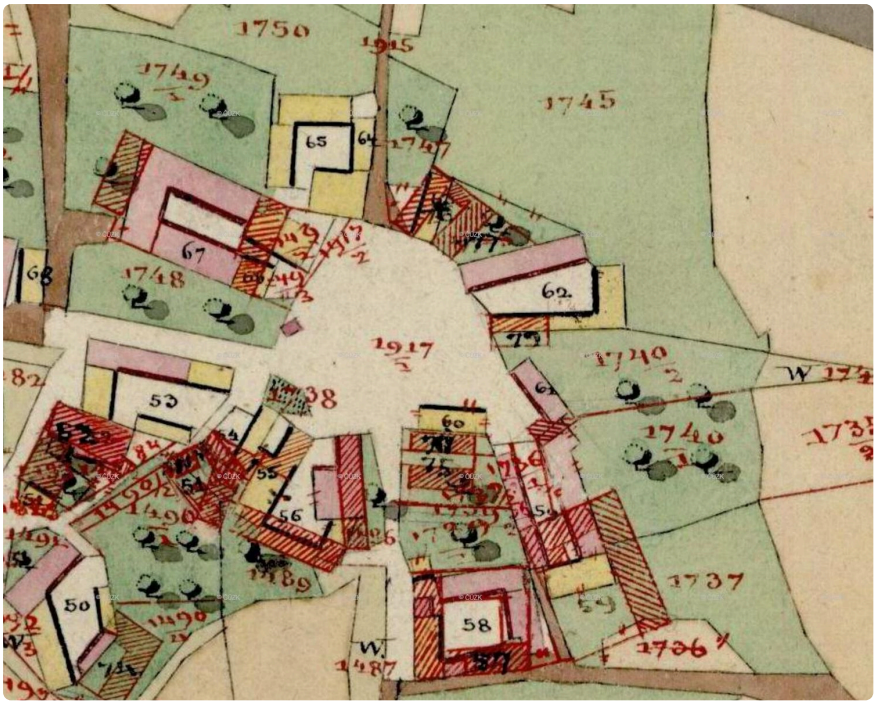
Staré mapy

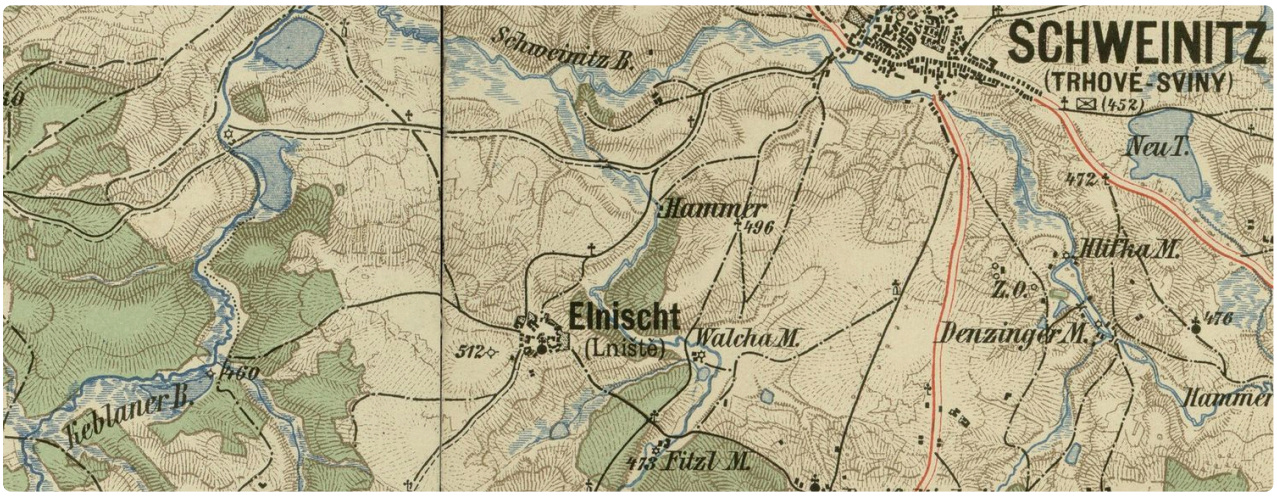

1764–1768: 1. vojenské mapování (josefské). Nejstarší podrobná mapa: ves „Elnischt“ mezi Trhovými Sviny (Schweinitz) a Březím, s cestou a rybníky. Zdroj: © 1st Military Survey, Section No. 258, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna; © Laboratoř geoinformatiky UJEP, www.geolab.cz; © Ministerstvo životního prostředí ČR, www.env.cz

1827: Stabilní katastr – císařský otisk. Ves „Ellnischen“. Zděné budovy růžově, dřevěné žlutě; černá čísla = stavební parcely. Na místě dnešního čp. 30 (východní strana návsi, dvůr statku čp. 1) stála podle majitele dřevěná budova do tvaru L; zděný výměnek vznikl až později (do 1879 je podle reambulace zděný). Zdroj: Ústřední archiv zeměměřictví a katastru

1827 / 1879: Stabilní katastr – originální mapa s doplňky z roku 1879. Stejná mapa jako v roce 1827, ale zeměměřiči do ní do roku 1879 dokreslovali změny červeně – nové a přestavěné stavby po požáru vsi 1871 jsou červeně šrafované. Statek čp. 1 = parcela 62, jižní křídlo dvora (dnešní výměnek čp. 30) = parcela 79. Zdroj: Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, sign. B2/a/4C 518, list IV

asi 1895: 3. vojenské mapování – speciální mapa 1:75 000. „Elnischt (Lniště)“ s okolními mlýny a hamry: Hammer (Buškův Hamr), Walcha M., Fitzl M., Denzinger M. Zdroj: © Austrian State Archive/Military Archive, Vienna; © Laboratoř geoinformatiky UJEP, www.geolab.cz; © Ministerstvo životního prostředí ČR, www.env.cz

2025: Ortofoto – současné. Dnešní letecký snímek vsi. Zdroj: ČÚZK, 2025, CC BY 4.0, cuzk.gov.cz/Predpisy/Podminky-poskytovani-prostor-dat-a-sitovych-sluzeb

Původní zápisy

U každého zápisu najdete přepis, překlad a odkaz na snímek v archivu. Některé archivy dovolují další užití snímků jen se souhlasem, proto obrázek zápisu vkládám jen tam, kde to archiv dovoluje. Rámeček v obrázku ukazuje místo, které se čte.

Gruntovní kniha – Bartoloměj Pancíř přiženěním na grunt čp. 1, 1795[17]

1795. Původní snímek v archivu

Přepis

Zum No 26 in G. P. Ao 795. Nun Bartholomäus Pantzirz Cons. No 1.
Die hinterbliebene Wittib Theresia nach dem Bartholomäus Lysak vom Dorf Ellnischen, von welcher die Haußwirthschaft hergenommen, und ihr das Eigenthumsrecht ansonsten zu gestellet ist, hat wegen baufälligen Gebäuden, die grosse Reparaturen benöthigen, mit den kleinen Kindern die Wirthschaft nicht bestreiten können, folglich hat sich dieselbe mit Einverständniß des angestellten Mittvormunds Joseph Hubatschek von Dorf Nichau, mit dem Bartholomäus Pantzirz von Dorf Hohendorf verehligt, und hat demselben vermög Heurathscontractenbuch No 57 Ao 15. Juny 792 die Hauswirthschaft mit den Wiesen und Feldern samt Ansaath um die bestimmte Kauf Summa per Ein hundert Gulden, auf Sechzehen Jahre um die Wirthschaften zu können hergerechnet, […] nach Verfließung deren 16 Jahren an den Sohn Jakob nach dem Bartholomäus Lysak zu übergeben haben wird … 100 fl
[fol. 224:] Vermög dieses Grundbuch folio 220 hat der Sohn Johann nach dem Wenzl Zabatschek, welcher Soldat ist, das Stübel auf sein Leben in den Stallungen zu genießen, sollte aber dieser solches nicht benöthigen, so muß ihm der zeitliche Hausbesitzer hiefür Dreyßig Gulden bezahlen. … Actum Wirthschaftsamt Gratzen den 2. July 795.

Překlad a vysvětlení

Roku 1795: „Nyní Bartoloměj Pancíř, číslo konskripční 1.“ Vdova Tereza po Bartoloměji Lisákovi nezvládala hospodářství s malými dětmi, i proto, že budovy byly sešlé a potřebovaly velké opravy. Se souhlasem poručníka Josefa Hubáčka se proto (podle svatební smlouvy z 15. 6. 1792) provdala za Bartoloměje Pancíře, který dostal statek na 16 let za 100 zlatých; potom ho měl předat synovi Jakubovi Lisákovi. Zápis zároveň opakuje starší právo: syn předchozího hospodáře Zabatschka Johann, voják granátník, smí doživotně užívat světničku ve chlévech („das Stübel in den Stallungen“); kdyby ji nepotřeboval, má mu hospodář vyplatit 30 zlatých. Je to první doklad, kde na statku bydleli výměnkáři – ne v samostatném domku, ale ve světnici v hospodářském křídle.

Gruntovní kniha – Jakub Lisák přebírá čp. 1, výměnek pro Pancíře, 1809[2]

24. 8. 1809. Původní snímek v archivu

Přepis

Zum No 17 in G. P. 1809. Nun Jakob Lysak No 1.
Nachdeme dem Bartholomäus Pancirz die Jahre zu wirthschaften verstrichen sind, so hat er die in Besitz gehabte Hausstift mit allen zugehörigen Gründen, dann mit der Winter und Sommeransaat, wie er sie übernommen hat, um die bei der Verlassenschaftsabhandlung bestimmte Kaufsumma per Ein Hundert Gulden dem Sohn Jakob nach dem Bartholomäus Lysak … übergeben … 100 fl. Dann hat der Abtretter dem Antretter an Vieh und Wirthschaftsgeräth übergeben … 300 fl. Summa 400 fl.
[Ausnahm:] Zum Ausnahm hat der Abtretter eingeständlich mit dem Antretter nachstehendes lebenslänglich zu genießen: Das Stübel in der Stallungen, die der Antretter in gutem Stand zu erhalten hat; alljährlich an geschüttetem Getreid: sechs Viertel Korn, einen Strich Gersten und einen Strich zwei Viertel Haber; ein Viertel Leinsamen auszusäen; drei Beete zum Kraut und drei Beete zum Erdäpfeln, alles neben des Hausbesitzers, und zwölf Beete im Kartoffelfeld neben der Wiesen, wozu der Hausbesitzer zu allem düngen und bearbeiten muß. Zur Aushaltung einer Melchkuh vierzig Bund Korn- und vierzig Bund Haberstroh … die Kuh mit des Hausbesitzers Vieh mit zu hüten; zwei Klafter Brennholz von des Hausbesitzers Waldgeben und zuzuführen … dann im Garten auf den Gräben von denen befindlichen Zwetschkenbäumen das Obst zu genießen. Im Fall der Abtretter eher als sein

Eheweib die Theresia stirbt, so hat sie mit hochobrigkeitlicher Bewilligung … Decret sub No 77 a. j. 804 … vom obigen Ausnahm nur die Hälfte zu genießen.
Solchergestalten wird ihm Jakob Lysak mit Bewilligung von dem obrigkeitlichen Amte die Hausstift für eigenthümlich zugeschrieben. Actum Grundbuchsamt Gratzen am 24. August 1809. +++ Jakob Lysak Antretter, +++ Bartholomäus Pancirz Abtretter …

Překlad a vysvětlení

24. srpna 1809 předal Bartoloměj Pancíř po uplynutí 16 let statek čp. 1 nevlastnímu synovi Jakubu Lisákovi: grunt za 100 zl. a dobytek s nářadím za 300 zl. Pancíř si vymínil doživotní výměnek: „světničku ve chlévech“, kterou má nový hospodář udržovat v dobrém stavu, každý rok obilí (žito, ječmen, oves), výsev lnu, tři záhony na zelí, tři na brambory a dvanáct záhonů v bramboříšti, které mu hospodář pohnojí a obdělá, slámu na krmení dojnice, kterou smí pást se statkovým dobytkem, dva sáhy dříví dovezené z hospodářova lesa a ovoce ze švestek na mezích v zahradě. Zemře-li dřív než jeho žena Tereza, má ona dostávat polovinu. Výměnkáři tedy v roce 1809 bydleli ve světnici v hospodářském (chlévském) křídle statku – právě v té části dvora, kde dnes stojí samostatný výměnek čp. 30. Pancíř zemřel podle poznámky v knize 19. 11. 1835 ve Lništích jako výměnkář.

Indikační skica 1827 – statek N. 1 (Jakob Lisák), stavební parcela 62[4]

1827. Původní snímek v archivu

Přepis

[nadpis parcel] Lisak / […](?) / Jakob · N. 1 · [stavební parcela] 62 · [pozemkové parcely] 1742 (pole, II. třída), 1745, 1740 · [jižní stavba] oranžově kolorovaný obdélník s přepsaným číslem (nečitelné, „1?4?“)
Červenou barvou dopsané změny (reambulace): obrys a čísla parcel na západní straně dvora.

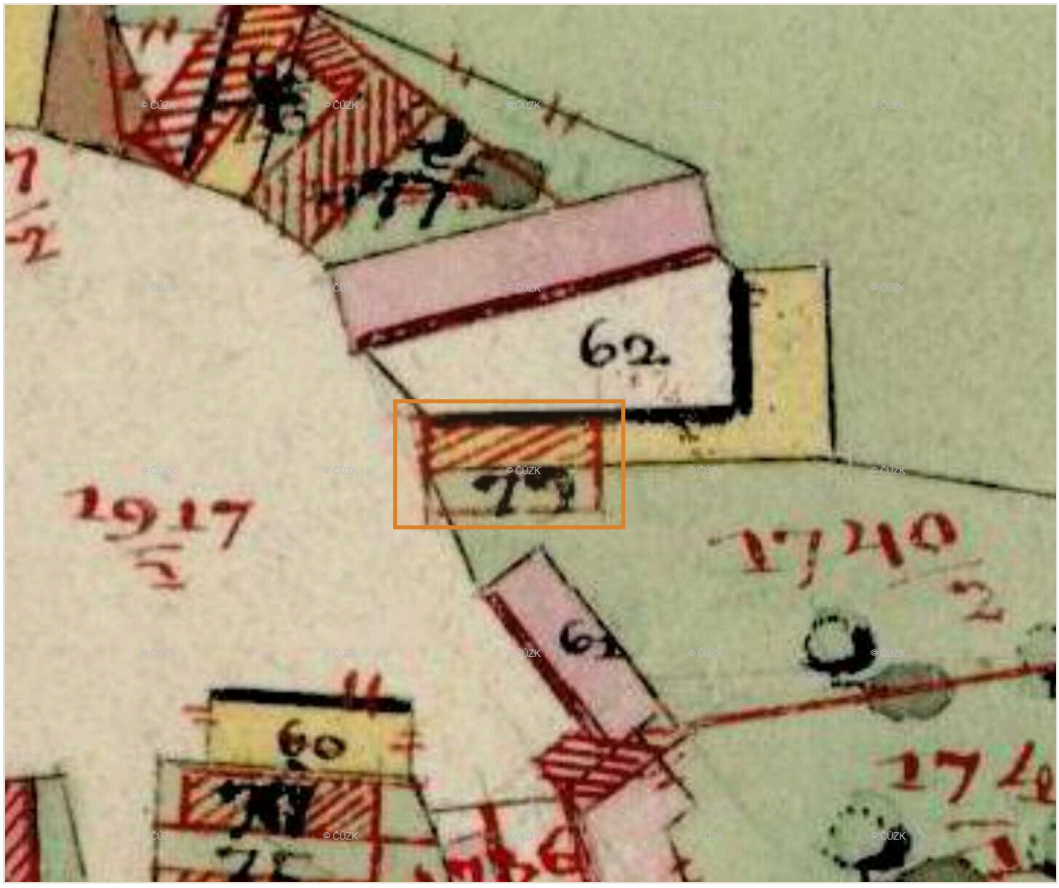
Překlad a vysvětlení

Indikační skica stabilního katastru (1827) je pracovní mapa, do které zeměměřiči psali jména držitelů. Statek s číslem domu 1 tvoří stavební parcela 62. Patřil Jakobu Lisákovi, jehož jméno je napsané přes sousední pole č. 1742, které k statku patřilo. Severní křídlo bylo zděné (růžově), východní dřevěné (žlutě). Na jižní straně dvora, kde dnes stojí výměnek čp. 30, je malá stavba kolorovaná oranžově s přepsaným číslem. Mohla to být hospodářská budova, nebo dodatečně zakreslená stavba – číslo zatím nejde přečíst. Tvar dvora do „L“ s uzavřením na jihu se od roku 1827 téměř nezměnil.

Originální mapa stabilního katastru, doplněná 1879 – nová stavba v jižním křídle statku, stavební parcela 79[5]

1827 / 1879. Původní snímek v archivu

Přepis

[statek] 62 (černě) · [pod ním drobně červeně] 1?? · [jižní stavba] 79 (černě), horní polovina žlutě kolorovaná a přetažená červeným šikmým šrafováním, obrys červeně · [náves] 1917/2 · [zahrada] 1740/2 · [sousední stavba] 61

Překlad a vysvětlení

Originální katastrální mapa z roku 1827. Zeměměřiči do ní při revizi (reambulaci) do roku 1879 dokreslovali změny červeně. Statek čp. 1 je stavební parcela 62. Na jižní straně dvora je červeně šrafovaná stavba s novým parcelním číslem 79. Na otisku téže mapy z roku 1827 tu stojí jen dřevěné (žluté) křídlo, které patří k parcele statku, a čísla stavebních parcel ve vsi končí asi u 69. Nová stavba na samostatné parcele 79 tedy vznikla mezi lety 1827 a 1879, nejspíš při obnově po požáru 1871. Podle dnešního katastru a mapy pozemkového katastru leží dnešní výměnek čp. 30 přesně na této parcele.

Sňatek Václava Lisáka a Františky Troppové, Trhové Sviny 1880[28]

3. 2. 1880. Původní snímek v archivu

Přepis

[Rok, měsíc a den] 1880, 3. února · [Místo, číslo domu] Lniště č. 23 / Lniště č. 13, okres Sviny · [Oddávající] Václav Lustig, kapl.

[Ženich] Václav Lisák, zedník ze Lniště č. 23, manž. syn Františka Lisáka, domkáře ve Lništi č. 23, a manž. Kateřiny rod. Králové z Mohuřic · katolík · 25 3/12 let · svobodný

[Nevěsta] Františka Tropp, manž. dcera Blažeje Troppa, hostinského v Lništi č. 13, a manž. Rozálie rod. Mikšové ze Smrhova č. 5, okres Kaplický · katolička · 25 1/12 let · svobodná

[Svědkové] Čeněk Havel, nádeník v Mohuřicích č. 20 · Josef Pokorný a Bilder, sedlák ze Lniště č. 5
[Poznamenání] Protokol snoubenců 17. ledna 1880 č. 12; stáří ženicha: místní matrika č. VIII str. 462; stáří nevěsty: místní matrika č. VIII str. 564; ohlášky 18., 25. ledna a 1. února 1880

Překlad a vysvětlení

3. února 1880 se v Trhových Svinech oženil zedník Václav Lisák (25 let) ze Lnišť čp. 23, syn domkáře Františka Lisáka a Kateřiny rozené Králové, s Františkou Troppovou (25 let) ze Lnišť čp. 13, dcerou hostinského Blažeje Troppa a Rozálie rozené Mikšové ze Smrhova. Jména, stáří a syn František narozený 1881 odpovídají rodině, která v roce 1890 bydlela v čp. 30. Hospoda čp. 13 byla rodný dům nevěsty – tam se 1889 narodila dcera Marie a o generaci později tam byl hostinským a kronikářem Václav Lysák (* 1893).

Úmrtí Václava Lysáka (2 roky), Lniště čp. 28[9]

21. 9. 1886. Původní snímek v archivu

Přepis

1886 · 21. září · [pohřeb] 23. · Lniště č. 28 · Václav, manž. syn Václava Lysáka, zedníka ze Lnišť, a Františky, roz. Tropové ze Lnišť · katol. · mužský · 2 [roky] · [nemoc] Utopení se · [ohledal] Dr. J. Slosárek · [pohřbil] Matěj Beran, kaplan

Překlad a vysvětlení

21. září 1886 zemřel v čp. 28 ve Lništích dvouletý Václav, manželský syn zedníka Václava Lysáka a Františky rozené Tropové, obou ze Lnišť. Příčina smrti: utonutí. Pohřben 23. září, pohřbil kaplan Matěj Beran.

Sčítání lidu 1890, Lniště čp. 30[8]

31. 12. 1890. Původní snímek v archivu

Přepis

Země: Čechy · Politický okres: Budějovický · Místní obec: Březí · Osada: Lniště · Číslo domu: 30
1. [Jméno] Lysák Václav · [Poměr k majiteli bytu] majitel bytu · muž · [Narozen] 1854 · [Rodiště] Lniště, Budějov., Čechy · [Domovské právo] ~~Lniště~~ Březí, Budějov., Čechy · římskokatolické · ženatý · česká · [Povolání] zedník · [Postavení] pomocník zednický · čte a píše
2. 〃 Františka · manželka · žena · 1854 · Mo… ve Budějov., Čechy · Březí · dto · vdaná · dto
3. 〃 František · syn · muž · 8. listopadu 1881 · Lniště, Budějov., Čechy · Březí · dto · svobodný · dto
4. 〃 Jan · dto · muž · 4. října 1887 · Vídeň, D. R. · dto · dto · dto · dto
5. 〃 Marie · dcera · žena · 25. října 1889 · Lniště, Budějov., Čechy · dto · dto · dto · dto

Překlad a vysvětlení

K 31. prosinci 1890 bydlela v domě čp. 30 ve Lništích (místní obec Březí) pětičlenná rodina Lysákových. Hlava domácnosti Václav Lysák, narozený 1854 ve Lništích, byl zednický pomocník; uměl číst i psát. Jeho manželka Františka se narodila také 1854 (místo narození nejisté). Syn František se narodil 8. 11. 1881 ve Lništích, syn Jan 4. 10. 1887 ve Vídni (Dolní Rakousy) – rodina tedy nějaký čas žila ve Vídni, jak bylo u zedníků běžné – a dcera Marie 25. 10. 1889 opět ve Lništích. Domovské právo původně zapsané „Lniště“ je přeškrtnuto a opraveno na Březí (Lniště byla osadou obce Březí). Všichni katolíci, čeština. Pozor: „majitel bytu“ znamená hlavu domácnosti, ne nutně vlastníka domu.

Mrtvě narozené dítě Václava Lysáka, Lniště čp. 13[19]

16. 10. 1892. Původní snímek v archivu

Přepis

1892 · 16. října · [pohřeb] 16. · Lniště č. 13, okr. hejtmanství Č. Budějovické · Mrtvý plod manželův: Václava Lysáka, zedníka ze Lnišť, a Františky, roz. Tropové ze Lnišť · Osadní hřbitov v Trh. Svinech

Překlad a vysvětlení

16. října 1892 se v čp. 13 ve Lništích narodilo mrtvé dítě manželům Václavu Lysákovi, zedníkovi ze Lnišť, a Františce rozené Tropové ze Lnišť. Pohřbeno týž den na hřbitově v Trhových Svinech.

Narození Václava Lysáka (pozdějšího kronikáře), Lniště čp. 13, 1893[10]

16. 10. 1893. Původní snímek v archivu

Přepis

[Rok, měsíc a den] 1893, narozen 16., pokřtěn 16. října · [Křtitel] Vojtěch Tupý, kaplan · [Pokřtěnec] Václav Lysák · katolické, mužské, manželské · [Místo, číslo domu] Lniště číslo 13, okr. hejtmanství Č. Budějovice · [poznámka] l. 16/10 1911, oddán …(?)
[Otec] Václav Lysák, zedník ve Lništích číslo 13, manž. syn Františka Lysáka, domkáře ze Lnišť č. 13, a Kateřiny roz. Králové z Mohuřic č. …
[Matka] Františka, manž. dcera Blažeje Tropa, hostinského ze Lnišť č. 13, a Rozálie rozené Mikšové ze Smrhova číslo 6
[Kmotrové] Blažej Trop, hostinský ve Lništích č. 13, s manž. Rozálií

Překlad a vysvětlení

16. října 1893 se ve Lništích čp. 13 narodil a týž den byl pokřtěn Václav Lysák, syn zedníka Václava Lysáka a Františky rozené Troppové, dcery hostinského Blažeje Troppa. Kmotry byli prarodiče Blažej a Rozálie Troppovi. Rodina tedy v roce 1890 bydlela v čp. 30, ale už 1891 (narození syna Josefa) a 1893 opět v čp. 13 – v hospodě rodičů matky. Tento Václav se později stal hostinským v čp. 13 a roku 1932 kronikářem obce Březí.

Sňatek Jana Čertla a Marie Brabcové, Trhové Sviny 1900[12]

30. 1. 1900. Původní snímek v archivu

Přepis

[Rok, měsíc a den] 1900, 30. ledna · [Místo, číslo domu] Lniště č. 19, okres Sviny, kraj Budějovice / Lniště č. 12 · [Oddávající] Kašpar Stojil, kapl.
[Ženich] Jan Čertl, nádeník ve Lništi č. 19, manž. syn Václava Čertla, nájemníka v Ostrolovském Újezdě č. 16, a Terezie Vohrnbové z Ostrolovského Újezda · katolík · 31 8/12 let, naroz. 12/5 868 · svobodný
[Nevěsta] Marie Brabec, manž. dcera Josefa Brabce, nádeníka ve Lništi č. 12, a Rozálie roz. Wolf z Weberschlagu · katolička · 23 5/12 let, naroz. 8/7 876 · svobodná
[Svědkové] Jan Tropp, hostinský ve Lništi č. 13 · Václav […], sedlák v Ševěči č. 1
[Poznamenání] Protokol snoubenců 13. ledna 1900 č. 9; stáří ženicha: křestní list Borovany 11/1 1900 č. 10; stáří nevěsty: křestní list […] 16/1 1900 č. 9; ohlášky 2., 3., 4. neděli po Zjevení Páně, t. j. 14., 21., 28. ledna 1900. Otec nezletilé nevěsty svolil: ××× Josef Brabec (podpis křížky).

Překlad a vysvětlení

30. ledna 1900 se oženil nádeník Jan Čertl (31 let, nar. 12. 5. 1868) ze Lnišť čp. 19, syn nájemníka Václava Čertla z Ostrolovského Újezda, s Marií Brabcovou (23 let, nar. 8. 7. 1876) ze Lnišť čp. 12, dcerou nádeníka Josefa Brabce. Za svědka byl hostinský Jan Tropp z čp. 13. Otec nevěsty neuměl psát a souhlas podepsal třemi křížky. V roce 1900 tedy Čertl ještě bydlel v čp. 19 – do čp. 30, které pak vlastnil, se dostal až mezi lety 1900 a 1910. (Ve sčítání 1910 je u Marie datum narození 25. 1. 1877 – rozpor, sčítání bývá méně přesné.)

Sčítání lidu 1900, Lniště čp. 30[11]

31. 12. 1900. Původní snímek v archivu

Přepis

Země: Čechy · Politický okres: Budějovice · Místní obec: Březí · Osada: Lniště · Číslo domu: 30
1. Antonín Brousek · majitel bytu · muž · 3. června 1851 · Keblany, Budějov., Čechy · Keblany, Budějov., Čechy · řím. kat. · ženatý · česká · nádeník · [nepřítomen; místo pobytu] Ferd. Panoš, Trhové Sviny, Budějov.
2. Marie Brousek · manželka · žena · 14. srpna 1861 · dto · dto · dto · vdaná · česká · nádenice
3. Vavřinec Brousek · syn · 28. července 1884 · dto · dto · svob. · česká · polní hospod. · čeledín · [zaměstnavatel] H. p. Perštl, N. Rychnov, Nové Hrady
4. Prokop Brousek · syn · 2. července 1886 · dto · dto · svob. · česká · dto · dto · H. p. Tomandl, N. Rychnov, N. Hrady
5. Josef Brousek · syn · 5. března 1889 · Březí, Budějov., Čechy · dto · česká · žák · [nepřítomen] Jan Bartyzal, Keblany, Budějov.
6. Petr Brousek · syn · 19. února 1893 · Trhové Sviny, Budějov., Čechy · dto · česká · žák
7. Martin Brousek · dto · 10. listopadu 1895 · dto · dto · česká
8. Ludvík Brousek · dto · 20. července 1899 · dto · dto · česká
9. Anna Brousek · dcera · žena · 26. července 1897 · dto · dto · česká

Překlad a vysvětlení

K 31. prosinci 1900 byla v čp. 30 zapsána devítičlenná rodina Brouskových, domovsky příslušná do Keblan. Otec Antonín (* 1851 Keblany) byl nádeník a v den sčítání pobýval jinde (u Ferdinanda Panoše v Trhových Svinech), stejně jako syn Josef (* 1889 v Březí), který byl u Jana Bartyzala v Keblanech. Doma byla matka Marie (* 1861), nádenice, a děti: Vavřinec (* 1884) a Prokop (* 1886) sloužili jako čeledíni u sedláků v Rychnově u Nových Hradů, Petr (* 1893 v Trhových Svinech), Martin (* 1895), Anna (* 1897) a Ludvík (* 1899). Podle míst narození dětí se rodina stěhovala: Keblany – Březí – Trhové Sviny – Lniště. Přítomno 7 osob.

Úmrtí Václava Čertla, otce pozdějšího majitele čp. 30, Lniště čp. 12[13]

27. 4. 1900. Původní snímek v archivu

Přepis

1900 · 27. dubna · [pohřeb] 29. · Lniště čís. 12, okres Trh. Sviny, hejtmanství Budějovické · Václav Čertl, zedník ve Lništích, manžel Terezie roz. Ulrichové z Ostrolova Oujezda · katolické · manželský · mužské · 62 · Osadní hřbitov v Trh. Svinech · Marasmus senilis, ohl. l. č. 3, Dr. Václav Kunert · Vojtěch Tupý, kaplan · Zaop. Vojt. Tupý, kaplan, 24. dubna 1900

Překlad a vysvětlení

27. dubna 1900 zemřel v čp. 12 ve Lništích zedník Václav Čertl, manžel Terezie rozené Ulrichové z Ostrolovského Újezda, ve věku 62 let sešlostí. Byl to otec Jana Čertla, který se o tři měsíce dřív oženil s Marií Brabcovou z čp. 12 a později vlastnil čp. 30.

Úmrtí Josefa Brabce a malé Marie Čertlové, Lniště čp. 12[14]

22. a 30. 1. 1903. Původní snímek v archivu

Přepis

1903 · 22. ledna · [pohřeb] 24. · Lniště čís. 12, okres Trh. Sviny, hejtmanství Budějovické · Josef Brabec, nádeník ze Lnišť, vdovec po Rosalii, roz. Nečhové z […] · katolické · vdovec · mužské · 67 · Osadní hřbitov v Trh. Svinech · Rozedma plic, ohl. l. č. 1, Dr. Karel Gregora · Vojtěch Tupý, kaplan · Zaop. Vojt. Tupý, kaplan, 18. listop. 1902
1903 · 30. ledna · [pohřeb] 1. února · Lniště čís. 12 · Marie Čertlová, manž. dcera Jana Čertla, nádeníka ze Lnišť, a Marie, roz. Brabec ze Lnišť · katolické · svobodná · ženské · 2 [měsíce] · Katarrh střev, ohl. l. č. 2, Dr. Karel Gregora · Jan Wirnig, arciděkan

Překlad a vysvětlení

22. ledna 1903 zemřel v čp. 12 ve Lništích nádeník Josef Brabec, vdovec po Rosalii, ve věku 67 let na rozedmu plic. O osm dní později, 30. ledna 1903, zemřela v témže domě dvouměsíční Marie, dcera nádeníka Jana Čertla a Marie rozené Brabcové, obou ze Lnišť, na střevní katar.

Sčítání lidu 1910, Lniště čp. 30 – obyvatelé[20]

31. 12. 1910. Původní snímek v archivu

Přepis

1. Čertl Jan · majitel bytu · muž · 12. května 1868 · Újezd Ostrolov, Budějovice, Čechy · Újezd Ostrolov, Budějovice, Čechy · římskokatolické · ženat · česká · čte a píše · [Povolání 1910] vozební služby · pomahá · selské živnosti · [1907] jako nyní · trvale přítomen od 1898
2. Čertl Marie · manželka · žena · 25. ledna 1877 · […](?), Kaplice, Čechy · Újezd Ostrolov, Budějovice, Čechy · římskokatolické · vdaná · česká · čte a píše · při polním hospodářství · pomahá · selské živnosti · jako nyní · od 1877
3. Čertl Kristina · dcera · žena · 9. prosince 1900 · Lniště, Budějovice, Čechy · Újezd Ostrolov · římskokatolické · svobodná · česká · žákyně · od 1900

Překlad a vysvětlení

K 31. prosinci 1910 v čp. 30 bydlel vlastník Jan Čertl, narozený 12. 5. 1868 v Ostrolovském Újezdě, kde měl i domovské právo; ve Lništích žil od roku 1898. Živil se jako pomocník v selském hospodářství (výpomoc u sedláků), stejně jako jeho žena Marie (* 25. 1. 1877, místo narození nejisté). Dcera Kristina se narodila 9. 12. 1900 ve Lništích a chodila do školy. Rodina byla katolická a česká, rodiče uměli číst i psát.

Sčítání lidu 1910, Lniště čp. 30 – údaje o domě[15]

31. 12. 1910. Původní snímek v archivu

Přepis

Země: Čechy · Politický okres: Budějovice · Místní obec: Březí · Osada: Lniště · Číslo popisné: 30 · Jméno vlastníka domu: Jan Čertl
1. Samostatná vedlejší stavení: 0
2.–3. Dům slouží k obývání a vedle toho rolnickým účelům: ano
[Zvířata] kozy 1 · slepice 5 · husy 1
[Majitel zvířat] Čertl Jan · služebný ke vší práci · Lniště · rakouská
ve Lništi, dne 2. ledna 1911 · Mutinger, starosta

Překlad a vysvětlení

Titulní list sčítání 1910 uvádí jako vlastníka domu čp. 30 Jana Čertla. Dům sloužil k bydlení a zároveň k malému hospodaření; v domě byla jedna koza, pět slepic a husa. Čertl je u zvířat zapsán jako „služebný ke vší práci“, tedy čeledín/pomocník. Arch podepsal 2. 1. 1911 starosta Mutinger.

Sčítání lidu 1921, Lniště čp. 30 – sčítací arch[21]

16. 2. 1921. Původní snímek v archivu

Přepis

Sčítací arch pro bytovou stranu: Tětenková Marie · Soudní okres Trhové Sviny · Obec Březí · Osada Lniště 30
1. Tětenková · Marie · vede domácnost · ženské · svobodná · 30. října 1854 · a) Dluhonice b) Přerov c) Morava · v obci od 30. října 1919 · domovská příslušnost a) Vídeň XIX b) Vídeň c) Rakousy · česká · římskokatolické · [čtení a psaní] ~~umí~~ (?) · ~~dělnice~~ nádenice · dělnice · dělnice ve Vídni · [16. 7. 1914] ~~dělnice~~ nádenice · dělnice · [Poznámka]

opravil V. Klimeš
Ve Lništi, dne 16. února 1921 · podpis: † † † (tři křížky) Marie Tětenková · podepsala Marie Kavanová · sčítací komisař V. Klimeš

Překlad a vysvětlení

Marie Tětenková, svobodná, narozená 30. 10. 1854 v Dluhonicích u Přerova na Moravě, s domovskou příslušností ve Vídni (XIX. okres). Do Lniště přišla 30. 10. 1919, tedy v den svých 65. narozenin, z Vídně, kde v roce 1914 pracovala jako dělnice. Psát neuměla – místo podpisu udělala tři křížky a za ni podepsala Marie Kavanová. Bydlela v domě sama a je zapsána jako majitelka domu.

Sčítání lidu 1921, Lniště čp. 30 – sběrný arch domovní[16]

16. 2. 1921. Původní snímek v archivu

Přepis

Země: Čechy · Soudní okres: Trhové Sviny · Obec: Březí · Osada: Lniště · Číslo domu popisné (staré): 30
Sběrný arch domovní · Jméno majitele domu: Tětenková Marie
1 · byt obýván · Jméno majitele bytu: Tětenková Marie · přítomných osob 1

Překlad a vysvětlení

Při sčítání 1921 byla majitelkou domu čp. 30 Marie Tětenková (čtení příjmení nejisté: Tětenková / Ťetenková). Dům měl jeden byt, ve kterém bydlela sama.

Prameny a postup

Co zatím nevíme

- Kdo vlastnil čp. 30 v letech 1890 a 1900? Lysákovi a Brouskovi mohli být nájemníci. Sčítání 1890 a 1900 vlastníka domu neuvádí; rozhodne pozemková kniha.
- Jak se přesně jmenovala majitelka z roku 1921 (Tětenková?) a jak se dostala z Vídně do Lnišť? Čtení příjmení nejisté.

Jak jsem postupoval

Prameny jsem prošel s pomocí umělé inteligence a vlastního nástroje. Staré písmo čte umělá inteligence a může se splést. Každý údaj proto má odkaz na původní zápis a nejistá čtení mají otazník. Hotovou práci jsem prošel a nejdůležitější zápisy ověřil sám.

Online archivy zpravidla nepokrývají posledních zhruba sto let, proto je novější část dějin stručnější a opírá se o vyprávění. Tohle je příběh domu poskládaný z pramenů, ne znalecký posudek.

Seznam pramenů

1. **Gruntovní kniha rychty Záluží – Bartholomäus Lisak přebírá grunt čp. 1, 1788** (1788). SOA Třeboň, fond Velkostatek Nové Hrady (NAD 201), inv. č. 1592, sign. OS Trhové Sviny 25, Pozemková kniha rychty Záluží (Grund- und Schätzbuch für das Gericht und Dorf Sallusch, No. 31), 1770–1882, snímek 203. digi.ceskearchivy.cz/720806/203
2. **Gruntovní kniha – Jakub Lisák přebírá čp. 1, výměnek pro Pancíře, 1809** (24. 8. 1809). SOA Třeboň, fond Velkostatek Nové Hrady (NAD 201), inv. č. 1592, sign. OS Trhové Sviny 25, Pozemková kniha rychty Záluží (Grund- und Schätzbuch für das Gericht und Dorf Sallusch, No. 31), 1770–1882, snímek 209. digi.ceskearchivy.cz/720806/209
3. **Kniha výměnků kláštera Zlatá Koruna 1709–1782, fol. 281v–282 – výměnek Matěje Kadlece ve Lništích** (26. 9. 1762). SOA Třeboň – Sbírka matrik, 249 1709-1782, snímek 152. digi.ceskearchivy.cz/127297/152
4. **Indikační skica 1827 – statek N. 1 (Jakob Lisák), stavební parcela 62** (1827). Národní archiv, fond Stabilní katastr – indikační skici (zobrazení ČÚZK Archiv), Indikační skica k. o. Březí (Pürchen) 0570-1, 1827, sign. BUD286018270. ags.cuzk.gov.cz/archiv/openmap.html?typ=skicic&idrastru=BUD286018270
5. **Originální mapa stabilního katastru, doplněná 1879 – nová stavba v jižním křídle statku, stavební parcela 79** (1827 / 1879). Ústřední archiv zeměměřictví a katastru (ČÚZK), fond Originální mapy stabilního katastru 1 : 2 880 – Čechy, Originální mapa k. o. Březí (Pürchen), 1827, reambulace 1879, sign. B2/a/4C, inv. č. 518, list IV (Lniště), snímek 4. ags.cuzk.gov.cz/archiv/
6. **Budivoj 31. 8. 1871 – požár Lniště** (31. 8. 1871). Národní knihovna ČR – Kramerius, České noviny 19. století (Budivoj, Plzeňské listy), snímek 3. kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:f9d79650-4f9f-11e8-ab92-5ef3fc9ae867
7. **Orts-Repertorium Böhmen (1907), s. 63 – Elnischt / Lniště, osada obce Březí** (1900). Národní knihovna ČR, Kramerius, Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen, auf Grund der Volkszählung vom 31. Dezember 1900, Wien 1907, snímek 63. kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:b8f1c02f-966c-4c83-a4cc-0aa20a029f6e
8. **Sčítání lidu 1890, Lniště čp. 30** (31. 12. 1890). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1890, Lniště (obec Březí), snímek 65. digi.ceskearchivy.cz/637797/65
9. **Úmrtí Václava Lysáka (2 roky), Lniště čp. 28** (21. 9. 1886). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 28 1880-1909, snímek 255. digi.ceskearchivy.cz/8006/255
10. **Narození Václava Lysáka (pozdějšího kronikáře), Lniště čp. 13, 1893** (16. 10. 1893). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 13 1871-1897, snímek 129. digi.ceskearchivy.cz/7991/129
11. **Sčítání lidu 1900, Lniště čp. 30** (31. 12. 1900). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1900, Lniště (obec Březí), snímek 59. digi.ceskearchivy.cz/638187/59

12. **Sňatek Jana Čertla a Marie Brabcové, Trhové Sviny 1900** (30. 1. 1900). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 21 1874-1911, snímek 244. digi.ceskearchivy.cz/7999/244
13. **Úmrtí Václava Čertla, otce pozdějšího majitele čp. 30, Lniště čp. 12** (27. 4. 1900). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 28 1880-1909, snímek 327. digi.ceskearchivy.cz/8006/327
14. **Úmrtí Josefa Brabce a malé Marie Čertlové, Lniště čp. 12** (22. a 30. 1. 1903). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 28 1880-1909, snímek 341. digi.ceskearchivy.cz/8006/341
15. **Sčítání lidu 1910, Lniště čp. 30 – údaje o domě** (31. 12. 1910). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1910, Lniště (obec Březí), snímek 61. digi.ceskearchivy.cz/639456/61
16. **Sčítání lidu 1921, Lniště čp. 30 – sběrný arch domovní** (16. 2. 1921). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1921, Lniště (obec Březí), snímek 123. digi.ceskearchivy.cz/639590/123
17. **Gruntovní kniha – Bartoloměj Pancíř přiženěním na grunt čp. 1, 1795** (1795). SOA Třeboň, fond Velkostatek Nové Hrady (NAD 201), inv. č. 1592, sign. OS Trhové Sviny 25, Pozemková kniha rychty Záluží (Grund- und Schätzbuch für das Gericht und Dorf Sallusch, No. 31), 1770–1882, snímek 206. digi.ceskearchivy.cz/720806/206
18. **Stabilní katastr 1827 – císařský otisk, Lniště (Ellnischen)** (1827). Ústřední archiv zeměměřictví a katastru (ČÚZK), Stabilní katastr – císařské povinné otisky, k. ú. Lniště (1827). archivnimapy.cuzk.gov.cz/
19. **Mrtvě narozené dítě Václava Lysáka, Lniště čp. 13** (16. 10. 1892). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 28 1880-1909, snímek 285. digi.ceskearchivy.cz/8006/285
20. **Sčítání lidu 1910, Lniště čp. 30 – obyvatelé** (31. 12. 1910). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1910, Lniště (obec Březí), snímek 62. digi.ceskearchivy.cz/639456/62
21. **Sčítání lidu 1921, Lniště čp. 30 – sčítací arch** (16. 2. 1921). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1921, Lniště (obec Březí), snímek 125. digi.ceskearchivy.cz/639590/125
22. **Alois Terš: Lniště – u Řehoutů, kresba 13. 8. 1941** (13. 8. 1941). Alois Terš, skicář (výstava Obrázky Aloise Terše z Trhosvinenska, kostel Nejsvětější Trojice u Trhových Svinů, 2018), Alois Terš – kresby z Trhosvinenska, list 226, snímek 226. www.malystatek.cz/wp-content/uploads/2024/04/nase_orig.jpg
23. **Gruntovní kniha rychty Záluží – grunt Johanna Lysseta (pozdější čp. 1), 1770–1775** (1770–1775). SOA Třeboň, fond Velkostatek Nové Hrady (NAD 201), inv. č. 1592, sign. OS Trhové Sviny 25, Pozemková kniha rychty Záluží (Grund- und Schätzbuch für das Gericht und Dorf Sallusch, No. 31), 1770–1882, snímek 201. digi.ceskearchivy.cz/720806/201
24. **Gruntovní kniha – Vít Lisák přebírá čp. 1, 1859; dodatky 1835–1863** (21. 2. 1859). SOA Třeboň, fond Velkostatek Nové Hrady (NAD 201), inv. č. 1592, sign. OS Trhové Sviny 25, Pozemková kniha rychty Záluží (Grund- und Schätzbuch für das Gericht und Dorf Sallusch, No. 31), 1770–1882, snímek 210. digi.ceskearchivy.cz/720806/210
25. **Sčítání lidu 1900, Lniště čp. 1** (31. 12. 1900). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1900, Lniště (obec Březí), snímek 3. digi.ceskearchivy.cz/638187/3
26. **Sčítání lidu 1910, Lniště čp. 1** (31. 12. 1910). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1910, Lniště (obec Březí), snímek 4. digi.ceskearchivy.cz/639456/4
27. **Sčítání lidu 1921, Lniště čp. 1** (16. 2. 1921). SOA Třeboň – SOkA České Budějovice, fond Sčítání lidu, Sčítání lidu 1921, Lniště (obec Březí), snímek 3. digi.ceskearchivy.cz/639590/3
28. **Sňatek Václava Lisáka a Františky Troppové, Trhové Sviny 1880** (3. 2. 1880). SOA Třeboň – Sbírka matrik, Trhové Sviny 21 1874-1911, snímek 75. digi.ceskearchivy.cz/7999/75